

Универзитет Привредна академија у Новом Саду
University Business Academy in Novi Sad

Факултет за примењени менаџмент, економију и финансије Београд
Faculty of Applied Management, Economics and Finance Belgrade

MEFKON20

International Scientific & Professional Conference

МЕЂУНАРОДНА НАУЧНО-СТРУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

INNOVATION AS AN INITIATOR OF THE DEVELOPMENT

ИНОВАЦИЈЕ КАО ПОКРЕТАЧ РАЗВОЈА

INNOVATIONS AS THE KEY TO BUSINESS SUCCESS
ИНОВАЦИЈАМА ДО ПОСЛОВНОГ УСПЕХА

INTERNATIONAL CONFERENCE PROCEEDINGS

ЗБОРНИК РАДОВА СА МЕЂУНАРОДНОГ СКУПА

I N N O V A T I O N S

December 3rd
Belgrade, 2020

Универзитет Привредна академија у Новом Саду

University Business Academy in Novi Sad

Факултет за примењени менаџмент, економију и финансије Београд

Faculty of Applied Management, Economics and Finance Belgrade

Међународна научно-стручна конференција

International Scientific & Professional Conference

МЕФкон 2020 / MEFkon 2020

ИНОВАЦИЈЕ КАО ПОКРЕТАЧ РАЗВОЈА

„Иновацијама до пословног успеха“

INNOVATION AS THE INITIATOR OF DEVELOPMENT

“Innovations as the Key to Business Success”

ЗБОРНИК РАДОВА СА МЕЂУНАРОДНОГ СКУПА

INTERNATIONAL CONFERENCE PROCEEDINGS

Београд, 3. децембар 2020. године
Међународна научно-стручна конференција
МЕФкон 2020:

„Иновације као покретач развоја“
Зборник радова са међународног скупа –
електронско издање
**радови су објављени у изворном облику*

Belgrade, December 3rd 2020
International Scientific & Professional Conference
MEFkon 2020:

“Innovation as an Initiator of the Development”
International Conference Proceedings –
digital edition
**papers were published in the original form*

Издавач / Publisher

Факултет за примењени менаџмент, економију и финансије Београд
Faculty of Applied Management, Economics and Finance Belgrade

За издавача / For the Publisher

Miodrag Brzaković, PhD, Council President
Tomislav Brzaković, PhD, Dean

Уредници / Editors

Darjan Karabašević, PhD
Svetlana Vukotić, PhD
Gabrijela Popović, PhD

Технички уредници / Technical editors

Sanja Anastasija Marković, MSc
Vuk Mirčetić, MSc

Дизајн / Design

Strahinja Vidojević, Bsc

Штампа / Print

Факултет за примењени менаџмент, економију и финансије Београд
Faculty of Applied Management, Economics and Finance Belgrade

Тираж / Number of copies

100

ISBN 978-86-84531-49-2

Usklađenost uputstava za izradu naučnih radova sa metodologijom naučnog istraživanja

Tihomir Radovanović¹, Pavle Radanov², Sanja Anastasija Marković³

¹ *Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Cvečarska 2, Novi Sad, Srbija, prof.tihomir.r@gmail.com*

² *Fakultet za primenjeni menadžment, ekonomiju i finansije, Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu, Jevrejska 24, Beograd, Srbija, pavle.radanov@mef.edu.rs*

³ *Fakultet za primenjeni menadžment, ekonomiju i finansije, Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Jevrejska 24, Beograd, Srbija, sanja.markovic@mef.edu.rs*

Apstrakt: Već poduže, naučni časopisi predstavljaju sve značajnije sredstvo za obaveštavanje naučne javnosti o napredovanju nauke, kao i za popularizaciju svih oblasti nauke. Unutar toga naučni časopisi se sada ubrzano umnožavaju i po kvalitetu rangiraju. Upravo zato svaki naučni časopis, u težnji da održi i unapredi svoj rang, kao pomoćno sredstvo, koristi sopstveno uputstvo za autore koji nameravaju da svoje naučne radove u njemu publikuju, čime on racionalizuje sopstvenu tehnologiju ocene i prihvatanja prispelih naučnih radova. Međutim, iz konkretnih razloga, u poslednje vreme sve veći broj naučnih časopisa pribegava akcentiranju tehničkih detalja, zanemarujući pri tome logički zahtev metodologije naučnog istraživanja da svi naučni radovi treba da ispune određene idejne i sadržinske kriterijume da bi se svrstali u naučne radove. Upravo iz tih razloga pripremljen je ovaj naučni rad korišćenjem prikladnog metodološkog projekta istraživanja i sondažnog upitnika, sa ciljem da se ta uputstva razacionalizuju u korist daljeg razvoja i primene nauke.

Ključne reči: nauka, naučni časopis, uputstvo za autore, kvalitet uputstva, unapređivanje uputstva.

1. METODOLOŠKI UVOD

Zbog racionalizacije tehnologije ocena prispelih naučnih radova i njihovog publikovanja, praktično svi naučni časopisi u svetu za autore izdaju određena uputstva kojih se oni moraju držati u pripremi svojih novih naučnih radova. Po preporukama savremene metodologije naučnog istraživanja, ta uputstva treba da odražavaju karaktere časopisa i da uvažavaju određene naučne zahteve u vezi realizovanog istraživanja odakle je proistekao naučni rad (Kuba & Konin, 2004. 20-28). Međutim, u poslednje vreme najveći broj naučnih časopisa, naročito niže rangiranih, u svojim uputstvima sve više zanemaruje naučne zahteve akcentirajući svoje tehničke zahteve koji su sve komplikovaniji i time demotivišu naučne radnike da publikuju svoje naučne radove (Milat, 2001, 56-66). Reč je o tome što u svojim uputstvima autorima redakcije naučnih časopisa sve veću pažnju posvećuju regulisanju tehničkih detalja (formi i veličini slova, obeležavanju tabela i drugih ilustracija, označavanju razmaka redova, korišćenih navoda iz drugih dela – citata i parafraza, korišćenju fusnota, sačinjavanju spiskova korišćene literature i dr.), nasuprot čega se zanemaruju metodološki zahtevi vezani za projektovanje i izvođenje istraživanja odakle se interpretiraju nove naučne informacije kao ciljevi naučnih radova. (Popović, 2004. 12-23). Na osnovu toga se može konstatovati da sve veći broj naučnih časopisa, naročito nižih kategorija, svoje uputstvo za autore bi mogla nazvati ne naučnim, već tehničko-jezičkim uputstvima.

Ovom treba dodati da se ocenom kvaliteta uputstava koje naučnih časopisi dostavljaju do sada bavio samo veoma mali broj naučnih radova i monografija, verovatno zato što je to autonomno pravo svih časopisa s obzirom na njihovu naučnu usmerenost i konkretnu izdavačku politiku. Takvo tumačenje

prava naučnih časopisa naročito od strane naučnih radnika kao autora naučnih radova je neprikladno, jer oni trpe nepotrebne digresije i perfekcije koje ih demotiviraju da pripremaju i publikuju svoje naučne radove. Taj i takav stav je veoma diskutabilan, s obzirom na to da svi naučni časopisi imaju isti cilj koji se svodi na doprinošenje afirmaciji nauke u korist daljeg razvoja čitavog čovečanstva. Upravo zato je bitno da uputstva autorima od strane naučnih časopisa u načelu budu jednobrazna, a da se razlike u tome isključivo vezuju za njihovu užu naučnu usmerenost (Radovanović & Stojmirović, 2015, 56-67).

Ovakvo opšte stanje u upućivanju autora u izradu naučnih radova od strane sve većeg broja naučnih časopisa izrasta u sve ozbiljniju prepreku u pravilnom posmatranju naučnih radova (članaka) i stvara konfuziju šta je u tome suština naučnog rada, a šta je njegova jezička logistika. Iz tih razloga pripremljen je ovaj naučni rad, sa ciljem da se predmetna oblast naučno prouči i da se zatim predlože promene koje će dovesti do unapređivanja posmatranih uputstava. Za tako postavljen zadatak ovog naučnog rada pripremljen je i zatim primenjen mali idejni projekat istraživanja, a između većeg broja struktura projekata istraživanja, ovde se izlaže struktura koja je najupotrebljivija. Tu strukturu čine sledeći elementi (Radovanović, 2005, 46-58):

- za problem ovog istraživanja odabran je stav izražen sledećim pitanjem: kako treba strukturirati uputstvo za autore od strane naučnih časopisa da ono odgovara suštini naučnih radova i napretku nauke? Naravno, radi odgovora na ovo pitanje, projektovani su ostali faktori ovog istraživanja (Sakan, 2016, 11-17);
- predmet ovog istraživanja svodio se na proučavanje stanja u izradi i primeni posmatranih uputstava, kao i na unapređivanje tog stanja u budućnosti;
- za osnovnu hipotezu u ovom istraživanju uzet je sledeći stav: nepovoljno stanje u sadašnjim uputstvima u većini časopisa za autore potiče iz pogrešnih konkurentskih razloga i to se prvenstveno može prevazići pravilnom interpretacijom savremene metodologije naučnog istraživanja (Uzelac, 2002, 13-17);
- ciljeve ovog istraživanja čine naučni i društveni cilj. Naučni cilj se svodi na podizanje naučnosti posmatranih uputstava, a društveni se odnosi na rast doprinosa naučnih radova daljem razvoju celine društva (Vraneš, 2005, 15-23);
- najzad, za ovo istraživanje odabrane su i primenjene sledeće naučne metode: dijalektička metoda kao opšta, metode studiranja i ispitivanja kao posebne i metoda modelovanja kao pojedinačna. Na osnovu toga posebnim metodama (studiranjem te oblasti i anketiranjem reprezentativnog uzorka ispitanika), prikupljeni su adekvatni naučni podaci čija interpretacija je dovela do identifikacije nekoliko novih naučnih saznanja (naučnih informacija). (Zelenika, 1998, 121-130).

Sve ovo zajedno predstavljalo je istraživačku građu, koja je u ovom radu saopštena kroz njegove sledeće delove:

- prvi deo se odnosi na isticanje opšteg karaktera naučnog rada, iz čega treba definisati uputstvo za izradu novih naučnih radova;
- drugim delom se obuhvata prikaz stanja metodološke usmerenosti posmatranih uputstava, koje je nepovoljno (koje zato treba unaprediti);
- treći deo ovog rada svodi se na konkretno modelovanje opšteg uputstva koje se u primeni diferencira prema oblastima nauke kojima se bavi konkretan naučni časopis.

Iza toga, u ovom radu su izloženi osnovni zaključci, a na njegovom kraju je dat spisak korišćene naučne literature.

2. OPŠTI KARAKTER NAUČNOG RADA

Naučni radovi (ili naučni članci) predstavljaju kraće istraživačke izveštaje u kojima se izlažu procesi i rezultati izvršenog naučnog istraživanja od strane njihovih autora. Oni su namenjeni publikovanju radi informisanja naučne javnosti o ostvarenim novim naučnim saznanjima u određenoj oblasti nauke. Njihove izdavače najpre čine specijalizovani naučni časopisi ili organizovane naučne konferencije

(Pečujlić & Milić, 1992, 47-56). Ovi radovi imaju veći broj karakteristika, a ovde se prikazuju prvenstveno one karakteristike naučnih radova vezane za njihovu izradu u koje naročito spadaju:

- autore naučnih radova čine mladi i iskusni naučni radnici. U mlade naučne radnike spadaju studenti akademskih studija i doktoranti koji po svojoj volji ili studijskoj obavezi pripremaju naučne radove za publikovanje. Iskusnim naučnim radnicima, u koje prvenstveno spadaju lica sa doktoratima nauka koja kao naučno-nastavni ili institutski kadrovi po svojoj motivaciji ili radnoj obavezi publikuju određene naučne radove. U tome svi oni mogu biti individualni ili timski autori naučnih radova (Bhushan & Shashi, 2017, 49-55);
- u poslednjim godinama izdavači naučnih radova (naučni časopisi i naučne konferencije se prema kvalitetu klasifikuju u određene rangove prvenstveno zavisno od opšteg značaja dobijenih naučnih rezultata fundamentalnog, primenjenog i razvojnog karaktera. Fundamentalni naučni rezultati se odnose na otkrivene nove naučne zakone koji imaju trajni karakter i koji važe za primenjene i razvojne naučne rezultate, s tim što su oni najređi. Primenjeni naučni rezultati se svode na otkrivene nove naučne aplikacije koje trajno važe za određene prirodne ili društvene pojave. Najzad, razvojne naučne rezultate karakterišu otkrivene nove naučne inovacije koje uvažavaju fundamentalne naučne zakone i naučne aplikacije i odnose se na konkretne pojave na osnovu kojih se stručnim kreacijama unapređuje određena oblast društvene prakse, s tim što su one ubedljivo najbrojnije. Ove informacije traju određeno vreme, odnosno dok se ne dese nove promene u prirodi i društvu za koje treba otkrivati nove naučne informacije (Dresch, *et al.*, 2015, 36-46);
- sva nova naučna saznanja podležu adekvatnoj naučnoj verifikaciji prvo od strane naučne javnosti a zatim od strane društvene prakse. Naučna javnost, recenzenti naučnih radova u časopisima pa nadalje, po kriterijumu istinitosti, verifikuju sve otkrivene nove naučne rezultate. Iza toga, ta istinitost se proverava u društvenoj praksi. U tome oni rezultati koji ne prođu tu proveru istinitosti ne smatraju se naučnim rezultatima, i obrnuto. Tom selekcijom verifikovani naučni rezultati se svrstavaju u određene svetske fondove naučnih saznanja koji se čuvaju u formi knjiga, kompjuterskih baza podataka i sl. i čine nedeljivo svetsko naučno blago (Hananah, 2010, 235,238);
- svi publikovani naučni radovi se štite nacionalnom pravnom regulativom u određenom vremenu, s tim što njihovu integralnu primenu odobravaju njihovi autori, dok se njihovi segmenti mogu slobodno koristiti u formi citata i parafraza;
- po zahtevima savremene metodologije naučnog istraživanja, svakom konkretnom istraživanju treba da prethodi izrada prikladnog projekta istraživanja u kome se determinišu osnovni idejni faktori (problem, predmet, ciljevi, hipoteze i metode istraživanja) kao vodilje istraživanja, koje u uvodu naučnog rada treba ukratko izložiti;
- svaki naučni rad, po metodologiji naučnog istraživanja u načelu treba da ima sledeću strukturu: imena autora, naziv rada, apstrakt, metodološki uvod, osnovni delovi rada, specifikiranje dobijenih novih naučnih saznanja, zaključak, korišćenu literaturu i po potrebi određene priloge. Unutar toga, zavisno od predmeta naučnog rada, izlaže se naučna građa vezana za pojavu koja je istraživana (Judin, 1997, 58-72);
- najzad, iz puno naučnih i tehničkih razloga, svaki naučni časopis (ili naučna konferencija) sopstvenim uputstvima za autore izlaže svoje zahteve koji moraju da budu izraz projektovanog i izvedenog naučnog istraživanja (Miles, *et al.*, 2015, 86-94).

Iz svega toga se može konstatovati da uputstvo časopisa autorima naučnih radova treba da bude izraz svih navedenih karakteristika tih radova Odatle i sledi prva nova naučna informacija u ovom radu koja se svodi na sledeće:

Efiksano uputstvo naučnog časopisa za autore je ono koje uvažava naučne zahteve iz savremene metodologije naučnog istraživanja (projektovanje istraživanja, izvođenje istraživanja i identifikovanje novih naučnih informacija), s jedne, i zajedničke tehničke zahteve (u smislu korišćenja literature i načina pisanja rada), s druge strane.

3. STANJE METODOLOŠKE USKLAĐENOSTI UPUTSTAVA

Radi kompariranja sadašnjeg stanja metodološke usmerenosti uputstava naučnih časopisa za autore, pored prikupljenih podataka iz konsultovane literature, potrebno je prikupiti i relevantne empirijske podatke. Za tu potrebu bio je kreiran prikladan upitnik o metodološkoj usmerenosti uputstava za izradu naučnih radova koji su popunili reprezentativni ispitanici iz visokog obrazovanja Srbije. U funkciji toga odabrano je 15 najpoznatijih državnih fakulteta sa po 2 probna nastavnika, kao ispitanika (iz metodologije naučnih istraživanja i iz drugih zastupljenih predmeta), uz napomenu da ovakvo empirijsko istraživanje ima empirijski karakter i njega treba ponoviti na uzorku većeg obima naučnih radnika. S tim što je ovo konkretno anketiranje radi objektivnosti bilo anonimno. Ispitanicima je bilo postavljeno po 5 pitanja, o stanju i unapređivanju uputstava autorima u izradi naučnih radova, ceneći da su oni reprezentativni i za druge zemlje. Međutim, na elektronski dostavljen upitnik odgovore je dostavilo 24 ispitanika sa 12 fakulteta (ili 80%), što je u principu zadovoljavajući broj. U tom kontekstu ovde će se nadalje izložiti struktura vezana za prvih pet pitanja o stanju sadašnjih uputstava domaćih i stranih naučnih časopisa, uz određene autorske komentare.

Prvo pitanje se odnosilo na uvažavanje metodološkog zahteva o neophodnosti kreiranja i primene adekvatnog projekta istraživanja pri izradi svakog naučnog rada u tim uputstvima. U odgovoru na ovo pitanje dominiralo je opredeljenje po kojem se taj zahtev u većini uputstava najpre zanemaruje (20 ispitanika ili 83%). Za ostale dve ponuđene alternative opredelili su se ostali ispitanici (4 ispitanika ili 17%). Ovakav rezultat je očekivan budući da u uputstvima za autore većine naučnih časopisa obaveznost izrade i primene projekta istraživanja uopšte i nije predviđena (tabela 1). To ujedno znači da se čitaoci tog naučnog rada (naročito recenzenti) lišavaju uvida u problem, predmet, ciljeve, hipoteze i metode istraživanja, pa time teško mogu oceniti realnu naučnu vrednost tog istraživanja.

Tabela 1. U kojoj meri se uvažava metodološki zahtev da uputstvima za izradu naučnih radova treba obavezno obuhvatiti prikaz primenjenog projekta istraživanja?

Ponuđeni odgovori	Broj odgovora	% odgovora
a) u značajnoj meri	1	4
b) u osrednjoj meri	3	13
c) u maloj meri	20	83
Σ	24	100

Izvor: Upitnik - pitanje 1. (koeficijent korelacije odgovora metodoloških i ostalih nastavnika $r=0,928$)

Drugo pitanje se svodilo na uvažavanje metodološkog zahteva o prikazu izvedenog istraživanja u posmatranim uputstvima kod svakog naučnog rada. I ovde je postignut sličan anketni rezultat, po kome se osetna većina ispitanika opredelila za odgovor da se to uvažavanje u posmatranim uputstvima svodi na malu meru (18 ispitanika ili 75%). To praktično znači da osetna većina ispitanika ceni da u predmetnim uputstvima nisu efikasno dati zahtevi u vezi sa prikazom realizovanog istraživanja najpre u oblasti interpretacije sakupljene istraživačke građe. Ova činjenica zbunjuje autore, jer im nije jasno kako to pitanje da reše da bi se odabrano rešenje svidelo recenzentima naučnog časopisa (tabela 2).

Tabela 2. U kojoj meri se uvažava metodološki zahtev da uputstvima za izradu naučnih radova obavezno treba prikazati proces realizovanog istraživanja?

Ponuđeni odgovori	Broj odgovora	% odgovora
a) u značajnoj meri	1	4
b) u osrednjoj meri	5	21
c) u maloj meri	18	75
Σ	24	100

Izvor: Upitnik - pitanje 2. (koeficijent korelacije odgovora metodoloških i ostalih nastavnika $r=0,934$)

Trećim pitanjem je obuhvaćeno poštovanje zahteva o prikazu otkrivenih novih naučnih informacija u predmetnim uputstvima, čime se dokazuje da pripremljeni rad ima naučni karakter. U vezi toga, takođe veliki broj ispitanika se opredelio za odgovor po kojem se taj zahtev u posmatranim uputstvima

slabo uvažava (19 ispitanika ili 79%). Ovaj anketni rezultat pokazuje da naučni časopisi, naročito nižih rangova, ne obraćaju dovoljnu pažnju prikazu novih naučnih informacija u naučnim radovima, čime se veoma otežava davanja ocene da li su ti radovi naučnog ili stručnog karaktera i dr. (tabela 3).

Tabela 3. *Koliko se u uputstvima od autora insistira da se u ponuđenim naučnim radovima istaknu otkrivene nove naučne informacije?*

Ponuđeni odgovori	Broj odgovora	% odgovora
a) jasno se insistira	1	4
b) osrednje se insistira	4	17
c) retko se insistira	19	79
Σ	24	100

Izvor: Upitnik - pitanje 3. (koeficijent korelacije odgovora metodoloških i ostalih nastavnika $r=0,931$)

Četvrto pitanje se odnosilo na tretman literature u posmatranim uputstvima za izradu naučnih radova. U vezi toga, prema očekivanju, glavnina ispitanika se opredelila za odgovor da je u uputstvima ta oblast veoma heterogeno obrađena (21 ispitanik ili 88%), dok ostali ispitanici (3 ispitanika ili 12%) misle drugačije. Ovde se radi o nepotrebnom različitom tretiranju korišćene naučne literature u izradi tih radova u smislu bibliografskog uređivanja spiska literature, njenog navođenja u osnovnom tekstu i u fusnotama – što autorima stvara mnoge teškoće pri pisanju naučnih radova za razne časopise, naučne konferencije i sl. (tabela 4).

Tabela 4. *U kojoj meri su zahtevi u uputstvima u vezi literature za izradu naučnih radova međusobno usklađeni?*

Ponuđeni odgovori	Broj odgovora	% odgovora
a) u dobroj meri	1	4
b) u prihvatljivoj meri	2	8
c) u neprihvatljivoj meri	21	88
Σ	24	100

Izvor: Upitnik - pitanje 4. (koeficijent korelacije odgovora metodoloških i ostalih nastavnika $r=0,956$)

Peto, poslednje pitanje iz stanja usklađenosti uputstava za izradu naučnih radova svodilo se na ujednačenost tehničkih zahteva vezanih za tekstove tih radova. U vezi toga izrazita većina ispitanika (22 ispitanika ili 92%) je mišljenja da su ti zahtevi nepotrebno heterogeni i zato neprihvatljivi. Ovakav anketni rezultat ne čudi budući da u tome praktično i nema identičnosti, jer svaki izdavač tih radova ima svoj poseban ukus. Naravno, i to veoma smeta autorima naučnih radova, jer pri čestoj promeni izdavači moraju da se prilagođavaju novim zahtevima (tabela 5).

Tabela 5. *U kojoj meri su zahtevi u uputstvima u vezi tekstualne izrade naučnih radova međusobno usklađeni?*

Ponuđeni odgovori	Broj odgovora	% odgovora
a) u dobroj meri	1	4
b) u prihvatljivoj meri	1	4
c) u neprihvatljivoj meri	22	92
Σ	24	100

Izvor: Upitnik - pitanje 5. (koeficijent korelacije odgovora metodoloških i ostalih nastavnika $r=0,959$)

Na osnovu ovakvih odgovora ispitanika u vezi sadašnje usklađenosti uputstava za izradu naučnih radova sa zahtevima metodologije naučnog istraživanja, koja je neprihvatljiva, može se interpretirati druga nova naučna informacija vezana za to stanje, odnosno:

Izrazita heterogenost uputstava za izradu naučnih radova na nacionalnom i međunarodnom nivou implicitno obara naučni kvalitet tih radova, čime se koči razvoj nauke i šteti budućnosti čovečanstva.

4. UNAPREĐIVANJE METODOLOŠKE USKLAĐENOSTI UPUSTAVA

S obzirom na prikazano nepovoljno stanje metodološke usmerenosti uputstava za izradu naučnih radova, takođe u skladu sa savremenom metodologijom naučnog istraživanja, potrebno je projektovati moguća unapređenja te oblasti. Za te potrebe, kao pomoćno sredstvo, korišćen je prethodno naveden upitnik sa istim ispitanicima. Takođe se napominje potreba istorodnog istraživanja ove oblasti sa većim uzorkom ispitanika. Njima je takođe postavljeno 5 sličnih pitanja usmerenih na unapređivanje usklađenosti predmetnih uputstava za izradu naučnih radova sa zahtevima metodologije naučnog istraživanja. U vezi toga nadalje će se izložiti struktura tih pitanja sa komentarom odgovora ispitanika na njih.

Šesto anketno pitanje odnosi se na obavezno istraživanje korišćenog projekta istraživanja kod svakog naučnog rada, jer se time veoma dobija na kvalitetu tih radova. Sa tom obaveznošću masovno su se saglasili ispitanici (21 ispitanik ili 88%), što praktično upućuje na neophodno jedinstvo projektovanog i realizovanog istraživanja po ispravnom mišljenju ispitanika. Ovo moraju imati u vidu svi izdavači naučnih radova i time prilagoditi svoja uputstva autorima (tabela 6).

Tabela 6. *Da li u uputstvima za izradu naučnih radova od autora treba zahtevati prikaz korišćenog projekta istraživanja?*

Ponuđeni odgovori	Broj odgovora	% odgovora
a) treba obavezno zahtevati	21	88
b) ponekad treba zahtevati	2	8
c) ne treba zahtevati	1	4
Σ	24	100

Izvor: Upitnik - pitanje 6. (koeficijent korelacije odgovora metodoloških i ostalih nastavnika $r=0,944$)

Sedmo pitanje obuhvatilo je tretman prikaza istraživanja u uputstvima za izradu naučnih radova. U vezi toga takođe naglašena većina ispitanika se složila da taj prikaz obavezno treba uneti u uputstva za izradu naučnih radova (22 ispitanika ili 92%). Takvim odgovorom logički se podržava teza po kojoj svaka nova naučna informacija mora da proizađe iz prikupljenih i interpretiranih naučnih podataka (tabela 7).

Tabela 7. *Da li u uputstvima za izradu naučnih radova treba od strane autora zahtevati prikaz realizovanog istraživanja?*

Ponuđeni odgovori	Broj odgovora	% odgovora
a) treba obavezno zahtevati	22	92
b) ponekad treba zahtevati	2	8
c) ne treba zahtevati	-	-
Σ	24	100

Izvor: Upitnik – pitanje 7. (koeficijent korelacije odgovora metodoloških i ostalih nastavnika $r=0,951$)

Osmo pitanje se svodilo na to da li uputstvima za autore naučnih radova obavezno treba specificirati otkrivene nove naučne informacije i ukazati na njihovu stručnu primenu. Glavni odgovor na ovo pitanje je da to treba obavezno zahtevati (22 ispitanika ili 92%). Naravno, ovaj odgovor je izrazito logičan, budući da je cilj svakog naučnog istraživanja da ono dovede do otkrivanja novih naučnih informacija koje će u primeni unaprediti određenu društvenu praksu (tabela 8).

Tabela 8. *Da li u uputstvima za izradu naučnih radova treba od autora zahtevati prikaz novih naučnih informacija i kako ih treba koristiti?*

Ponuđeni odgovori	Broj odgovora	% odgovora
a) treba obavezno zahtevati	22	92
b) ponekad treba zahtevati	2	8
c) ne treba zahtevati	-	-
Σ	24	100

Izvor: Upitnik – pitanje 8. (koeficijent korelacije odgovora metodoloških i ostalih nastavnika $r=0,950$)

Deveto pitanje se odnosilo na potrebu usaglašenog prikaza odabrane i korišćene literature u uputstvima za izradu naučnih radova. Sa tom potrebom složila se značajna većina ispitanika (21 ispitanik ili 92%). Do toga je došlo prvenstveno zato što su ispitanici u izradi svojih naučnih radova nailazili na veoma različite zahteve u vezi literature (tabela 9).

Tabela 9. *Da li u uputstvima za izradu naučnih radova treba od strane autora zahtevati prikaz odabrane i korišćene literature?*

Ponuđeni odgovori	Broj odgovora	% odgovora
a) treba obavezno zahtevati	21	88
b) ponekad treba zahtevati	2	8
c) ne treba zahtevati	1	4
Σ	24	100

Izvor: Upitnik – pitanje 9. (koeficijent korelacije odgovora metodoloških i ostalih nastavnika $r=0,943$)

Na kraju, deseto pitanje se svodilo na prevazilaženje tekućih razlika u uputstvima za izradu naučnih radova u vezi sa pisanjem tekstova naučnih radova. Na to pitanje se takođe značajna većina ispitanika opredelila za odgovor da te jezičke zahteve obavezno treba pojednostaviti (21 ispitanik ili 88%). Ovakvim odgovorom ispitanici ističu svoje mišljenje da jezik pisanja naučnih radova ne treba zanemariti već ga treba vezivati za zahteve konkretnog istraživanja (tabela 10).

Tabela 10. *Da li je u uputstvima potrebno pojednostaviti tekuću raznolikost načina pisanja naučnih radova?*

Ponuđeni odgovori	Broj odgovora	% odgovora
a) treba obavezno pojednostaviti	21	88
b) ponegde treba pojednostaviti	2	8
c) to nije potrebno	1	4
Σ	24	100

Izvor: Upitnik – pitanje 10. (koeficijent korelacije odgovora metodoloških i ostalih nastavnika $r=0,949$).

Polazeći od izloženih odgovora ispitanika vezanih za unapređivanje uputstava za izradu naučnih radova, može se identifikovati otkrivena treća, završna nova naučna informacija u ovom radu, koja glasi:

Usklađivanjem naučnih zahteva sa metodologijom naučnog istraživanja i pojednostavljenjem pratećih tehničkih zahteva u uputstvima za izradu naučnih radova veoma se doprinosi podizanju kvaliteta tih radova, čijom primenom se ubrzava razvoj nauke u korist budućnosti čovečanstva.

Radi efikasne primene ove nove naučne informacije najbolje je doneti adekvatnu međunarodnu konvenciju o izradama uputstava za pripremu naučnih radova za publikovanje. To bi predstavljalo krupan napredak kojim bi se najefikasnije suzbile sadašnje devijacije u uputstvima za izradu naučnih radova.

ZAKLJUČAK

Prethodno izložena razmatranja metodološke usklađenosti uputstava za izradu naučnih radova, omogućuju izvođenje sledećih osnovnih zaključaka:

- sadašnje stanje usklađenosti uputstava autorima naučnih radova sa zahtevima metodologije naučnog istraživanja je konfuzno i neefikasno, čime se veoma gubi na korišćenju nauke u daljem razvoju čovečanstva;
- upravo to je bio osnovni razlog za izradu ovog naučnog rada za koji je pripremljen i primenjen adekvatan projekat istraživanja (sa problemom, predmetom, ciljevima, hipotezama i metodama istraživanja);
- u tom kontekstu, u ovom radu je prvo obrađen opšti karakter naučnog rada, na osnovu čega je identifikovana prva nova naučna informacija koja upućuje na opštu konstataciju po kojoj je efikasno samo ono uputstvo autorima naučnih radova koje je usklađeno sa zahtevima savremene metodologije naučnog istraživanja;
- iza toga, uz pomoć korišćene literature i anketnih rezultata, konstatovano je da su sadašnja uputstva autorima za izradu naučnih radova od strane naučnih časopisa i naučnih konferencija, kao njihovih izdavača, nepotrebno komplikovana i da kao takva u praksi koče ubrzan razvoj nauke na štetu budućnosti čovečanstva. Upravo to je dovelo do identifikacije druge nove naučne informacije u ovom istraživanju koja je iz toga proizašla;
- najzad, u ovom radu, takođe uz pomoć literature i anketnih rezultata, projektovano je prevazilaženje tog problema, čiji sintetizovani rezultat predstavlja suštinu treće, poslednje nove naučne informacije proizašle iz ovog istraživanja. Ona upućuje na potrebu pune usklađenosti uputstva autorima za izradu naučnih radova sa zahtevima metodologije naučnog istraživanja, uz pojednostavljenje korišćenja tehničke logistike vezane za korišćenu literaturu i jezik pisanja ovih radova. U tom smislu, u ovom radu se predlaže donošenje međunarodne konvencije o uputstvima autorima u izradi novih naučnih radova;
- na osnovu toga može se konstatovati da je time uspešno rešen postavljeni istraživački problem i da su ujedno autorski verifikovane postavljene istraživačke hipoteze u ovom radu.

REFERENCE

- Bhushan, M.S., & Shashi A. (2017). *Handbook of research methodology*. Dwarka, New Delhi
- Dresch, A., Lacerda, D., & Antunes, J. (2015). *Design science Research – A method for Science and Technologies Advancement*. Springer e book, London
- Hananah, S. (2019). Literature review research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, Elsevier, vol. 104(C), 333-339.
- Judin, E. (1997). *Metodologija nauki*. Editorijal, Moskva
- Kuba, L., & Konin, DŽ. (2004). *Metodologija izrade naučnog teksta*. Romanov, Banja Luka
- Milat, J. (2005). *Osnove metodologije istraživanja*. Školska knjiga, Zagreb
- Miles, M. B., Haberman, M., & Saldana, J. (2015). *Qualitative Data Analysis: A Methods Source book*. Sage Publication, California
- Pečujlić, M., & Milić, V. (1992). *Metodologija društvenih nauka*. Vizartis, Beograd
- Popović, Z. (2004). *Kako napisati i objaviti naučno delo*. Institut za fiziku, Beograd
- Radovanović, T. (2005). *Metodologija naučnih istraživanja*. Fakultet za menadžment, Novi Sad
- Radovanović, T., & Stojmirović, Lj. (2015). *Metodologija stručnog istraživanja*. Zavod za udžbenike, Beograd
- Sakan, M. (2000). *Izrada stručnih i naučnih radova*. Sintex, Beograd
- Uzelac, A. (2002). *Upute za izradu studentskih pisanih radova*. Pravni fakultet, Zagreb
- Vraneš, A. (2005). *Uputstvo za izradu stručnih i naučnih radova*. Univerzitet „Braća Karić“, Beograd
- Zelenika, R. (1998). *Metodologija izrade znanstvenog i stručnog rada*. Ekonomski fakultet, Rijeka

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

001.895(082)(0.034.2)
005.94(082)(0.034.2)
658:[007:004(082)(0.034.2)
502.131.1(082)(0.034.2)
330.341.1(082)(0.034.2)
616.98:578.834]:33(082)(0.034.2)

МЕЂУНАРОДНА научно-стручна конференција МЕФкон Иновације као покретач развоја (2020 ; Београд)

Иновацијама до пословног успеха [Електронски извор] : зборник радова са међународног скупа / Међународна научно-стручна конференција МЕФкон 2020 Иновације као покретач развоја, [Београд, 3. децембар 2020. године] ; [организатор] Факултет за примењени менаџмент, економију и финансије = Innovations as the key to business success : international conference proceedings / International scientific & professional conference MEFkon 2020 Innovation as the initiator of development, [Belgrade, December 3th 2020] ; [organizer] Faculty of Applied Management, Economics and Finance ; [уредници, editors Darjan Karabašević, Svetlana Vukotić, Gabrijela Popović]. - Београд : Факултет за примењени менаџмент, економију и финансије = Belgrade : Faculty of Applied Management, Economy and Finance, 2020 (Београд : Факултет за примењени менаџмент, економију и финансије). - 1 електронски оптички диск (CD-ROM) ; 12 cm : текст, слика

Системски захтеви: Нису наведени. - "Примерено теми и циљу научног скупа установљене су две сесије: I сесија: Иновације у функцији развоја (Тематски зборник) и II сесија: Иновацијама до пословног успеха (Зборник радова са међународног скупа)." --> предговор. - Тираж 100. - Библиографија уз сваки рад.

ISBN 978-86-84531-49-2

а) Иновације -- Технолошки развој -- Зборници б) Знање -- Економија -- Зборници в) Предузећа -- Пословање -- Информациона технологија -- Зборници г) Одрживи развој -- Зборници д) Корона вирус -- Економски аспект -- Зборници

COBISS.SR-ID 26647305

